

Відгук

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Куценко Віри Іванівни

на дисертаційну роботу Слободян Наталії Олександрівни на тему:

«Удосконалення управління соціогуманітарною компонентою

господарської діяльності промислового підприємства»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності).

Актуальність теми дослідження

За умов переходу України, в основному, до економічних методів управління господарством, реалізації Урядових реформ у соціальній сфері, потребує подальшого удосконалення організаційно-економічний механізм функціонування соціогуманітарної сфери, забезпечення якості комунально-побутового, медико-профілактичного, культурологічного обслуговування трудових колективів у Європейському контексті, підвищення рівня якості життя та стабільного розвитку підприємств шляхом впливу на організаційні, техніко-економічні та соціальні чинники. Це відбувається, як правило, із застосуванням економічних важелів, які забезпечують поєднання інтересів держави з госпрозрахунковими інтересами трудових колективів. Все вище сказане свідчить як про своєчасність так і про актуальність теми дисертаційного дослідження. Особливо актуальною згадана тематика є для культурологічного, медико-профілактичного та житлово-комунального обслуговування трудового колективу в умовах промислового виробництва, на базі якого здійснено дослідження.

Позитивним є те, що в дисертаційній роботі запропоновано організаційно-економічний механізм та систему економічних методів управління, які через вплив, власне, техніко-економічних та організаційних чинників на соціогуманітарну компоненту господарської діяльності підприємства забезпечує не лише підвищення продуктивності праці, фінансову, соціальну, технологічну стабільність підприємств, а й високу якість продукції, робіт та послуг для трудового колективу. На цій основі

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУШКИНА	
Вхідний №	1/28-838
№	07
Дата	05 2015р.
Підпис	

представляється можливим досягнення в певній мірі сталого розвитку суспільства загалом.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, та темами досліджень.

Дисертація відповідає тематиці сучасних наукових досліджень та тісно пов'язана з науковою тематикою Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України, зокрема, науково-дослідної теми № ВК 38-12 «Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом підприємств сфери послуг в умовах трансформаційної економіки» (номер державної реєстрації 0112U002208) та № ВК 30-11 «Інноваційні підходи в управлінні економікою підприємств у сучасних умовах» (номер державної реєстрації 0111U002591), у контексті яких автор запропонувала шляхи підвищення рівня комунально-побутового, медико-профілактичного, культурологічного обслуговування трудових колективів як господарської компоненти діяльності промислового підприємства.

Метою дослідження є розробка теоретико-методичних основ і практичних рекомендацій з підвищення ефективності управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства як компонентою його господарської діяльності.

Поставлена мета зумовила розв'язання таких завдань:

- розкрити сутність економічної категорії «управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства» як компонентою господарської діяльності з виділенням основних завдань, закономірностей та принципів;
- розглянути та систематизувати основні вітчизняні та зарубіжні підходи до управління соціогуманітарним розвитком з метою їх практичного використання в умовах промислового підприємства;
- визначити перелік чинників і оцінити ступінь їх впливу на ефективність управління соціогуманітарним розвитком промислових підприємств;
- запропонувати модель формування оптимального складу об'єктів соціогуманітарної інфраструктури промислових підприємств;
- адаптувати методичний підхід до оцінювання індексу людського розвитку і стану соціогуманітарного розвитку промислових підприємств;
- сформулювати організаційно-економічний механізм та практичні заходи до удосконалення управління соціогуманітарним розвитком промислових підприємств;
- розробити методику визначення економічної та соціальної

ефективності соціогуманітарних заходів у розвитку промислових підприємств в умовах суспільної та ринкової нестабільності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації

У дисертації розкрито сутність та теоретичні соціогуманітарні засади удосконалення управління соціогуманітарною компонентою господарської діяльності промислового підприємства, та, на цій основі, підвищення рівня якості життя.

У першому розділі **«Теоретичні основи управління соціогуманітарною компонентою господарської діяльності промислового підприємства»** розкрито зміст, принципи і мету організації управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства як його господарською компонентою. Виявлено особливості споживання лікувально-оздоровчих, комунально-побутових та культурологічних послуг в умовах промислового підприємства. Вивчено загальну характеристику досвіду управління соціогуманітарним розвитком підприємства в умовах промислової галузі. Визначено методику формування інформаційної бази дослідження ефективності господарської діяльності та її соціогуманітарної компоненти та напрями реалізації інноваційно-інформаційних підходів у дослідженнях механізму його функціонування. Водночас встановлено: більшість підприємств не в змозі самостійно забезпечити належного рівня не лише соціального захисту своїх працівників, а й медико-профілактичного, культурологічного та комунально-побутового обслуговування.

Через складні соціально-економічні процеси, що супроводжуються зростанням безробіття, зuboжінням значних верств населення, збільшенням заборгованостей по соціальних виплатах, соціальним розшаруванням суспільства, скороченням тривалості життя дотепер не створено нової системи соціального обслуговування в умовах промислових підприємств, адекватної ринковому середовищу, що в кінцевому підсумку призводить до значних втрат трудових та інтелектуальних ресурсів. Виходячи з цих умов, автором запропоновано здійснити формування структури категорії **«управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства»** як його господарською компонентою.

У другому розділі **«Аналіз сучасного стану управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства»** здійснено аналіз особливостей формування зовнішнього і внутрішнього середовища соціогуманітарної діяльності промислового підприємства.

Дано оцінку медико-профілактичного, комунально-побутового та культурологічного рівня обслуговування трудового колективу в умовах промислового підприємства. Виявлено проблеми алгоритмізації цих процесів. Автор ґрунтовно здійснила системний аналіз та оцінку не лише

управління господарською діяльністю підприємства, а і його стану, у зв'язку з успішністю функціонування соціогуманітарної сфери загалом, в інноваційному ланцюзі: «держава – галузь, підприємство – споживачі соціогуманітарних послуг». Визначено основні чинники зовнішнього та внутрішнього середовища соціогуманітарної діяльності промислового підприємства, здійснено їх класифікацію та доведено необхідність удосконалення організаційно-економічного механізму їх функціонування.

У третьому «Удосконалення механізму управління соціогуманітарною компонентою господарської діяльності промислового підприємства» здійснено формування засад організаційно-економічного механізму удосконалення управління розвитком соціогуманітарної компоненти господарської діяльності промислового підприємства. В реалізації цього процесу означено стратегію соціогуманітарного розвитку промислового підприємства, запропоновано послідовність визначення ефективності соціогуманітарних заходів в умовах промислового підприємства. Ці обставини обумовлюють розробку парадигми удосконалення управління соціогуманітарною сферою як компонентою господарської діяльності промислового підприємства в ланцюзі: держава - галузь, підприємство – споживачі продукції, робіт та послуг.

Достовірність одержаних результатів

Достовірність одержаних в дисертаційному дослідженні результатів підтверджується змістовним опрацюванням значного масиву методологічного та методичного матеріалу. Залучення великої кількості наукових джерел дозволяє здійснити порівняння різних точок зору на явище, що досліджуються і, на основі цього, підтвердити достовірність теоретичних розробок автора.

Крім цього, достовірність результатів дослідження підтверджується рядом міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, серед яких: X Наукова конференція Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя (Тернопіль, 17-18 травня 2006 р.); XVIII Наукова конференція Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (Тернопіль, 29-30 жовтня 2014 р.); III Міжнародна науково-технічна конференція молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (Тернопіль, 19-20 листопада 2014 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку теорії і практики обліку, контролю, економічного аналізу і статистики» (Тернопіль, 5 грудня 2014 р.).

Аналітична частина дисертації характеризується використанням сучасної наукової методології фінансового та економічного аналізу процесів культурологічного, медико-профілактичного та комунального

обслуговування, що дає можливість вважати одержані результати достовірними.

Результати виконаного дослідження, які набули форми авторських пропозицій, достовірні з огляду на те, що вони базуються на глибокому науковому обґрунтуванні проблеми формування організаційно-економічного механізму соціогуманітарного обслуговування, як засобу забезпечення його надійності в рамках сталого розвитку суспільства.

Всі представлені пропозиції дисертанта виходять з глибокого економічного аналізу, а за своїм змістом є цілком реальними і придатними для практичного використання.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методичних засад вдосконалення управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства як компонентою господарської діяльності в умовах трансформаційної економіки.

У межах дослідження та розробки інноваційних підходів до вдосконалення управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства як компонентою господарської діяльності в умовах нестабільного суспільства вперше: у контексті організаційно-економічного механізму розроблено модель формування оптимального складу об'єктів соціогуманітарної інфраструктури промислових підприємств, яка дає змогу оцінити ситуацію, виявити проблеми та прийняти ефективні управлінські рішення.

Удосконалено методичні підходи до оцінювання впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на ефективність управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства з урахуванням максимізації рівня соціальної захищеності членів колективу підприємства; методику оцінки соціальної та економічної ефективності соціогуманітарних заходів у розвитку промислових підприємств.

Набули подальшого розвитку методики оцінювання індексу людського розвитку на основі інтегрального підходу та стану соціогуманітарного розвитку промислового підприємства, як триєдиного процесу розвитку комунально-побутового, медико-профілактичного та культурологічного обслуговування, що дозволяє системно охарактеризувати це явище на мікрорівні та визначити його кількісно; зміст економічної категорії «управління соціогуманітарним розвитком промислового підприємства» як компонентою господарської діяльності з урахуванням інтересів соціальних партнерів для підвищення соціально-економічної ефективності господарської діяльності та досягнення соціальної стабільності.

Значущість дисертації для науки та практики

Сформовані в дисертаційній роботі Слободян Н.О. наукові положення, висновки та пропозиції є достатньо глибоко аргументованими як в теоретико-методичному, так і в практичному планах, побудовані на глибокому вивченні промислової економіки та управління підприємствами, критичному аналізі та узагальненні наукових розробок з проблем управління соціогуманітарним розвитком, комплексному системному аналізі значного масиву економіко-статистичної інформації. Все це дало підстави автору сформулювати наукові положення, які суттєво збагатили соціогуманітарну сферу економічної науки теоретико-методичними підходами, що дає можливість застосувати їх в практичній діяльності промислових підприємств при обґрунтуванні організаційних та економічних механізмів забезпечення якості культурологічного, медико-профілактичного та комунально-побутового обслуговування трудового колективу в умовах виробництва.

Результати наукового дослідження обговорювалися на 5-ти науково-практичних конференціях та використані при прийнятті управлінських рішень.

Наукові розробки автора використані під час підготовки планів роботи промислових підприємств. Основні положення наукової роботи відображені в навчальних програмах та курсах, які читають студентам Тернопільського національного технічного, державного медичного університетів, Тернопільських коледжів (довідки додаються).

Висновки та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути успішно використані при формуванні організаційно-економічного механізму підвищення рівня якості життя, оскільки розроблені методичні підходи є вирішенням загальних для цієї системи проблем.

В цілому, дисертаційне дослідження, що опонується, має наукове і прикладне значення для вирішення завдань підвищення якості медико-профілактичного, комунально-побутового та культурологічного обслуговування не лише як чинника підвищення рівня якості життя персоналу, а і як чинника підвищення ефективності функціонування промислового підприємства в цілому.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 12 публікаціях (9,5 друк. арк.), зокрема в одній колективній монографії (особисто авторові належить 4,56 друк. арк.), 3 статтях у наукових фахових виданнях України (1,88 друк. арк.), 3 статтях у наукових виданнях України, що включені до переліку міжнародних наукометричних баз (2,65 друк. арк.), 5 тез доповідей у збірниках та матеріалах міжнародних та внутрівузівських науково-практичних конференцій (0,41 друк. арк.).

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 266 сторінок, з них основний текст 235 сторінок, який охоплює 17 таблиць (з них 3 займають повні сторінки) та 19 рисунків (з них 6 займають повні сторінки), список використаних джерел, що налічує 206 найменувань на 22 сторінках, 7 додатків на 9 сторінках.

Зауваження по дисертаційному дослідженні:

Проте, поряд із позитивними результатами, які досить повно розкриті і відображені в основних положеннях дисертації, необхідно вказати на окремі недоліки:

- доцільно було б подати більш загальні прогнози розвитку сфери послуг в умовах промислового виробництва на тривалу перспективу, при тому не тільки стосовно трудового колективу, а й конкретизувати взаємозв'язки з галузевою структурою національної економіки інше.

- недостатньо розкрито перспективи і складності розвитку системи культурологічного, медико-профілактичного та комунально-побутового обслуговування в умовах міжнародної співпраці з аналогічними формуваннями та МОП;

- при розгляді проблематики якості обслуговування не розглядаються можливості використання наявного зарубіжного досвіду;

- у роботі варто було б глибше розкрити засоби створення сприятливого клімату для залучення інвестицій у розвиток обслуговування;

- не дивлячись на те, що у роботі приділено значну увагу питанням раціонального використання ресурсів, не запропоновано державних шляхів матеріальної та моральної зацікавленості в їх ефективному використанні;

- у науковій роботі недостатньо глибоко розкрита саме ефективність управлінського впливу на техніко-економічні та ресурсні чинники і результати фінансової діяльності обслуговуючих структур;

- в дисертації практично не висвітлено можливості застосування економіко-організаційного механізму розвитку культурологічного медико-профілактичного та комунально-побутового обслуговування в умовах ЄС;

- в аналітичній частині роботи дисертантка розкрила окремі теоретичні розробки у цій сфері зарубіжних авторів, разом з тим автор не привела конкретного досвіду у цій сфері;

Загалом, відмічені недоліки не знижують загальну цінність одержаних наукових результатів, які визначають новий напрям наукових досліджень.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Слободян Н.О. «Удосконалення управління соціогуманітарною компонентою господарської діяльності промислового підприємства», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати. Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження, а також його значущість для економічної науки і практики свідчать, що дисертаційна робота загалом відповідає вимогам п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. та документам МОН України щодо кандидатських дисертацій, а її автор – Слободян Н.О. заслуговує на присвоєння їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Головний науковий співробітник
відділу соціоекологічних проблем сталого
розвитку ДУ «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»,
доктор економічних наук, професор

 Куценко В.І.

